

2018–2020 m. daugiametė LIFE darbo programa. Pasikeitimai

2018–2020 m. daugiametėje LIFE darbo programoje (DDP) atsižvelgiama į 2014–2017 m. laikotarpį įgytą patirtį, ypač į laikotarpio vidurio vertinime pateiktas **rekomendacijas**, kurios daugiausia susijusios su:

- 1) paraiškų ir ataskaitų teikimo procesų supaprastinimu;
- 2) projektų rezultatų atkartojimu;
- 3) ryšių palaikymo strategijos tobulinimu.

Šioje darbo programoje taip pat atsižvelgiama į *naujausius ES politikos pokyčius*, pvz., žiedinės (aplinką tausojančios) ekonomikos veiksmų planą ir Veiksmų planą gamtai, žmonėms ir ekonomikai, pagal jį ateityje bus finansuojamas „tvarumas“, kaip apibrėžta Diskusijoms skirtame dokumente dėl ES finansų ateities.

Į naująją 2018-2020 m. darbo programą įtraukti šie pakeitimai:

dėl Aplinkos paprogramės:

— *sumažintas projektų temų skaičius* (nuo 87 iki 42), daugiau dėmesio skiriama tam, kad pareiškėjai būtų labiau skatinami atsižvelgti į *ES politikos prioritetus*, o kartu didinama tikimybė atrinkti projektus, įgyvendinamus tam tikruose, pvz., biologinės įvairovės ir žiedinės ekonomikos, posričiuose, taip pat projektus, turinčius didelį tiesioginį poveikį daugumos Europos piliečių sveikatai;

— *valdymo ir informavimo projektų temos perorientuotos*, kad daugiau dėmesio būtų skiriama konkrečioms su informuotumu didinimu ir valdymu susijusiems klausimams;

dėl abiejų paprogramių:

— nustačius reikalavimą visose prioritetinėse srityse pasiekti įvertinamą poveikį aplinkai ar klimato kaitai, toliau *didinamas orientavimasis į rezultatus*;

— pabrėžiant į rinką orientuotų metodų, kaip priemonės, kuria užtikrinamas projektų rezultatų tvarumas, pranašumus, toliau *skatinamas privačių subjektų dalyvavimas*.

— *supaprastintos dotacijų valdymo procedūros*, visų pirma, kaip pasiūlyta programos LIFE laikotarpio vidurio vertinime, išbandžius bandomiesiems, parodomiesiems, geriausios praktikos ir informavimo, informuotumo didinimo ir sklaidos projektams taikomą *dviejų etapų paraiškų teikimo procedūrą*. Pagal 2018 m. kvietimą teikti pasiūlymus dviejų etapų procedūra bus *taikoma Aplinkos paprogramei*. Remiantis paramos gavėjų pateikta grįžtamąja informacija, šią procedūrą gali būti nuspręsta artimiausiais metais taikyti ir Klimato politikos paprogramei.

1 etapas – koncepcijos dokumento teikimas (ne ilgesnis nei 10 puslapių; pateikiamos administracinės formos, projekto turinio aprašas);

2 etapas – išsamaus pasiūlymo pateikimas.

Klimato politikos paprogramei išlieka vieno etapo paraiškų teikimo procedūra 2018 m.

Patvirtinta, jog būtina ir svarbu, kad projektų poveikis vietoje būtų išmatuojamas. Į programą LIFE įtraukti *veiklos rezultatų rodikliai*, o į daugiameses darbo programas įtraukti su jais suderinti kiekybiniai (t. y. produkcijos) ir kokybiniai rezultatų rodikliai. Kad būtų galima teikti ataskaitas apie šiuos rodiklius programų lygmeniu, *paramos*

gavėjai turi prognozuoti ir įvertinti projektų poveikį aplinkai, klimatui ir valdymui bei informavimui, t. y. socialinį poveikį, palyginti su konkrečiais produkto ir rezultatų rodikliais.

Siekdami užtikrinti, kad šis poveikis būtų ilgalaikis, jie taip pat turi nustatyti patikimus mechanizmus, kuriais būtų užtikrinama, kad, tęsiant veiklą ir atkartojant projekto rezultatus, projektas turėtų poveikį ne tik pradinėje įgyvendinimo srityje. Todėl aiškus ir nuoseklus paaiškinimas, kaip bus **užtikrinamas projektų veiklos tęstinumas ir tolesnis jų rezultatų naudojimas, atkartojimas ir (arba) perdavimas**, tampa dar svarbesniu skyrimo kriterijumi vertinant projektų pasiūlymus. Todėl pagal šį kriterijų bus aukštai įvertinti pasiūlymai, kuriuose įtikinamai ir nuosekliai pateikta strategija, kaip, baigus įgyvendinti projektą, rinkoje bus realizuoti jo rezultatai.

- papildomų balų bus skirta už gerai apgalvotas **daugiatiksles koncepcijas**, kuriomis be pagrindinių aplinkosaugos ar klimato politikos tikslų siekiama, pvz., **socialinės integracijos ar ekonomikos augimo**. Pavyzdžiui, gamtos ir biologinės įvairovės apsaugos veikla ir veikla, skirta žiedinei ekonomikai stiprinti, gali būti prisidedama prie bendruomenės kūrimo ir socialinės integracijos.
- Pagal programą LIFE gali būti vykdomi ir „**kiti projektai**“ bei „**kita veikla**“. Šiuo lankstumu galima pasinaudoti **išbandant naujus metodus, naujas projektų rūšis**, teikiant paramos esamiems projektams paslaugas ir (arba) pritraukiant suinteresuotuosius subjektus, kurių nevilioja tradiciniai projektų formatai.
- Taikant **papildomumo principą kitų Europos finansavimo programų atžvilgiu**, įgyvendinant DDP bus užtikrintas nuoseklumas ir sąveika bei vengiama kitų Sąjungos politikos priemonių ir finansinių priemonių dubliavimo, kiek įmanoma, **siekiant užtikrinti papildomumą su ES 2014–2020 m. mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“** ir jos darbo programomis.
- Bendras 2014–2020 m. laikotarpio programos LIFE įgyvendinimo biudžeto paketas yra 3 456 655 000 EUR, **75 % šios sumos skiriama Aplinkos paprogramei** (2 592 491 250 EUR), **25 % – Klimato politikos paprogramei** (864 163 750 EUR).

Patikslinamos Klimato politikos sritys:

a) klimato kaitos švelninimas:

- valstybių narių pastangos mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sektoriuose, kuriems netaikoma ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema;
- šiltnamio efektą sukeliančių dujų apskaitos ir klimato kaitos švelninimo priemonių žemės naudojimo sektoriuje rengimas ir įgyvendinimas;
- žemės valdymo praktika, turinti poveikį taršai ir taršos šalinimui;
- veiksmai, kuriais tobulinamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos veikimas ir kurie daro poveikį pramoninei gamybai, kurią vykdant suvartojama daug energijos ir išmetamas didelis šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis;
- fluorintų dujų ir ozono sluoksnį ardančių medžiagų naudojimo mažinimas;
- institucijų vykdoma šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo stebėseną;

b) prisitaikymas prie klimato kaitos:

- miesto prisitaikymas prie klimato kaitos ir žemės naudojimo planavimas;
- infrastruktūros atsparumas, įskaitant žaliosios ir mėlynosios infrastruktūros kūrimą;
- tvarus vandens išteklių valdymas teritorijose, kurioms būdingos sausros, potvynių rizikos ir pakrančių valdymas;

- žemės ūkio, miškininkystės ir turizmo sektorių atsparumas;
 - parama atokiausiems ES regionams;
- c) klimato valdymas ir informavimas:**
- nacionalinių 2030 m. klimato ir energetikos strategijų ir (arba) amžiaus vidurio strategijų rengimas ir įgyvendinimas;
 - elgsenos pokyčių skatinimas, išmetamųjų teršalų mažinimo ir efektyvaus išteklių naudojimo priemonių integravimas į kitus sektorius;
 - institucijų atliekamas ES ATLPS veikimo vertinimas;
 - galutinių naudotojų ir įrangos, kurioje yra fluorintų dujų, platinimo grandinės dalyvių informuotumo didinimas ir gebėjimų ugdymas;
 - klimato politikos stebėseną, jos vertinimas ir ex post vertinimas;
 - geriausia patirtis ir informuotumo didinimo veikla, kuria sprendžiami su prisitaikymo prie klimato kaitos poreikiais susiję klausimai.

Skyrimo kriterijų pasikeitimas:

- Naujojoje programoje ***didesnė reikšmė*** skiriama ***projekto tvarumui*** (tęstinumas, atkartojamumas ir (arba) rezultatų perdavimas): mažiausias pereinamasis balas nuo 5 padidėjo iki 8, o didžiausias balas nuo 10 padidintas iki 15.
- ***Sumažintas*** kriterijaus „Indėlio padedant siekti tikslų mastas ir kokybė“ ***mažiausias pereinamasis balas***: nuo 15, sumažintas iki 10.
- ***Apjungus*** du kriterijus, 2018–2020 m. programoje atsirado ***naujas kriterijus***: „Sąveika (įskaitant daugiataksiškumą, integraciją ir (arba) papildomumą (daugiausia 8 balai), žalieji viešieji pirkimai (daugiausia 1 balas), ekologinis ženklas (daugiausia 1 balas) ir ES mokslinių tyrimų rezultatų panaudojimas (daugiausia 1 balas) — Tarptautiškumas (daugiausia 4 balai)“. Šis kriterijus neturi mažiausio pereinamojo balo, daugiausiai galima surinkti 15 balų.
- 2014–2017 m. LIFE daugiamečių programoje ***mažiausias bendras pereinamasis balas*** buvo 55, 2018–2020 programoje jis sumažintas iki 50.